

Idees clau

Una ciutat coeducadora

i feminista, el pas

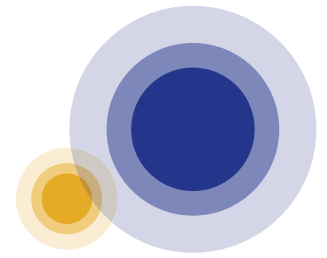
imprescindible per a l'equitat

Dia Internacional per a l'Educació No Sexista

Diàleg generacional: del llegat de la coeducació a les pedagogies feministes

Recorregut històric de la coeducació: d'on venim

- La coeducació es va reivindicar l'any 1976 a les primeres Jornades Catalanes de la Dona, celebrades a la Universitat de Barcelona, amb el model d'escola mixta com a ideal de recuperació després de la dictadura. En aquell moment es venia del model d'educació segregada i nacionalcatòlica del règim franquista i d'un model d'escola republicana com va ser l'Escola Moderna de Ferrer i Guàrdia.
- L'any 1985, un grup de mestres i professores van crear l'Assemblea de Dones i Ensenyament, que situava les bases de la coeducació més enllà de l'escola mixta i ho feia plantejant temes concrets: la qüestió del llenguatge i la invisibilització de l'element femení, l'anàlisi d'espais com els patis i les entrades i sortides de les escoles, els continguts androcèntrics de les diferents matèries, la formació del professorat, les interrelacions a l'aula i l'anàlisi de les joguines i els contes de les escoles bressol.
- En aquesta etapa, la coeducació va anar més enllà del model de l'escola mixta i va aportar un canvi de perspectiva en l'educació.
- En altres espais més institucionalitzats, es van promoure diverses iniciatives coeducatives: es va crear una col·lecció de quaderns de coeducació a l'ICE de la Universitat Autònoma (inaugurat feia poc); els sindicats van crear les secretaries de dones, i en l'àmbit municipal l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat va elaborar el primer Pla d'acció d'igualtat

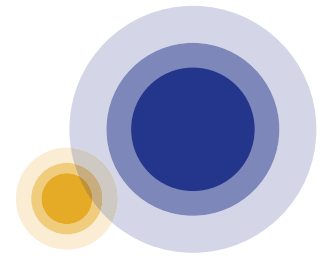

d'oportunitats entre dones i homes, que va implicar posar en marxa un pla pilot de coeducació a primària, a batxillerat i a la formació professional. Aquestes bones pràctiques es van anar generalitzant i difonent al llarg del temps.

- S'han produït avenços en matèria coeducativa: per exemple, en el sentit que actualment es planteja la necessitat de ciutats coeducadores i feministes, un pas endavant des del primer Congrés de les Ciutats Educadores, celebrat fa trenta anys. Això suposa un reconeixement del moviment feminista i les seves aportacions a la qualitat de l'educació i a la qualitat de vida de la ciutadania.
- S'ha creat un marc normatiu que reglamenta i reforça la coeducació com a element essencial per assolir els objectius educatius i la justícia social:
- Llei 17/2015, d'igualtat efectiva entre dones i homes.
- Llei 11/2014, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- Llei 5/2008, sobre el dret de les dones a erradicar la violència masclista.
- S'han incorporat elements del currículum ocult i temàtiques com l'educació afectivosexual, la prevenció de les violències masclistes i l'erradicació de l'LGTBI-fòbia en l'educació formal i no formal.
- S'han qüestionat les relacions de poder i la reproducció de les desigualtats en el món educatiu: les interaccions del sexisme, la discriminació etnicocultural, el classisme i l'heterosexisme, i s'ha posat sobre la taula la necessitat d'una educació transformadora i equitativa.
- La coeducació i les pedagogies feministes parteixen d'un esperit crític de la societat i de la possibilitat de crear un món millor on es pot conèixer lluny de les pors i a favor de la llibertat, la igualtat i la felicitat.

Aportacions de les pedagogies feministes

- La pedagogia entesa com una eina de transformació social tant en l'educació formal com en la no formal.
- La necessitat de transformar moltes de les situacions quotidianes que mostren el sexisme encara existent: els usos dels espais diferencials i el domini de la pilota en el joc, l'ús dels banys compartits, la projecció futura de les noies –centrada encara en l'àmbit domèstic, familiar i de consum– i dels nois –centrada en l'àmbit públic i professional–, la poca presència masculina a les reunions escolars i de cures, etc.
- La formació i la consciència de gènere entre els agents educatius, tant individuals com col·lectius més propers: el professorat, les famílies, els mitjans de comunicació, el lleure, la tecnologia o els centres esportius.
- La desconstrucció de la masculinitat hegemònica, molt centrada en la competència, la vigilància i l'atac, i la substitució d'aquesta per una altra masculinitat vinculada a les emocions i les cures.
- La prevenció de les violències masclistes a través de l'educació afectivosexual, sobretot en el cas dels nois que mostren actituds de resistència i rebuig cap als feminismes.
- Una educació afectivosexual basada en el plaer i la diversitat des de la petita infància, tenint en compte la socialització diferenciadora de nois i noies.
- La importància de relacionar-se i educar trencant la línia divisòria patriarcal del món entre públic i privat i de valorar igualment ambdós espais, vàlids per a l'aprenentatge.
- Una orientació professional no estereotipada que comporti una valoració de les tasques de cura i la corresponsabilitat consegüent dels homes en aquest àmbit: es fa molt d'èmfasi en el foment de les vocacions STEAM entre les noies, però

no es fa el mateix en el cas dels nois i les professions docents i les que giren al voltant de les cures.

- L'èmfasi a l'hora d'incloure les cures d'un mateix, dels altres i de l'entorn i l'educació emocional en la pràctica educativa des de la petita infància.

L'experiència de tres municipis per avançar cap a la coeducació: reptes

- La necessitat de referents col·lectius i comunitaris.
- Un currículum no androcèntric.
- La democratització i les relacions de poder dins dels centres educatius.
- La importància de treballar el currículum ocult des de la perspectiva feminista.
- Un sistema educatiu que reproduïx els valors de la competitivitat i la desigualtat social de l'entorn ha d'apostar per la interseccionalitat.
- L'educació emocional i les masculinitats.
- Cal anar més enllà del món escolar: cal incorporar els projectes coeducatius a l'àmbit de l'educació no formal i vincular-los a l'educació comunitària.
- La transversalitat entre les regidories de l'ajuntament, el treball en xarxa dels diferents agents educatius del territori i la coordinació amb les altres administracions.
- Coneixements i revisió personal de creences i privilegis dels agents educatius (educadores, famílies, alumnat) per incorporar a la pràctica educativa.
- Avaluació externa dels resultats i del procés dels projectes i les experiències coeducatius.

Aquests continguts provenen del seminari web d'educació "Una ciutat coeducadora i feminista, el pas imprescindible per a l'equitat", organitzat per la Gerència de Serveis d'Educació el dia 16 de juny de 2021 en el marc del Dia Internacional per a l'Educació No Sexista.

Programa del seminari:

<https://www.diba.cat/documents/113226/127467/ProgramaCiutatCoeducadora.pdf/4c43096d-3064-f14b-1604-d565b1f2d426?t=1622461640034>

Altres Materials:

- La coeducació a l'escola bressol. Destil·lats núm. 25

https://www.diba.cat/documents/94105123/275045208/D25_CoeducacioBM.pdf/40dc2b45-d6fc-a11d-8e70-24985c8dc0e4?t=1620293207558

- La coeducació clau per a l'èxit educatiu. Destil·lats núm. 28.

https://www.diba.cat/documents/94105123/275045208/D28_Coeducacio_clau_d%27exit.pdf/b998c6c5-91ee-9339-b1ba-3b7a56d4b570?t=1627314504684

- Educació i Gènere. Anàlisi dels itineraris i resultats educatius de les noies i els nois. InfoEdu núm.17

<https://www.diba.cat/documents/94105123/344181799/InfoEdu17.pdf/859010de-ba78-a8d3-a54a-ea5eb3770bcf?t=1624273648378>

Reportatge sobre la jornada a El blog de l'educació local:

<https://diarieducacio.cat/educaciolocal/2021/06/21/tres-experiencies-i-una-mirada-intergeneracional-per-leducacio-feminista/>

Video de la sessió (Mirades d'educació): <https://www.youtube.com/watch?v=WmgWSVfC9nE&feature=youtu.be>